

22. det. 71 m. 1980. g. Balets

TEĒM
TEĒM
ietūdz...

«JOANNA TENTATA»

un «GAJANĒ»

Eino Tamberga un Maijas Murdmā balets «Joanna tentata»* ir viena no tām izrādēm, kur visspilgtāk izfeikts mūsu baleta kolektīva daiļrades kredo: flekšanās uz baleta izrādes dziļu saturīgumu un morālo, filozofisko un sociālo problēmu atklāsmi. Ja mūsu balets savā izvēlētajā ceļā kaut ko sasniedzis, tad tas ir galvenokārt jaunās baletmeistaras Maijas Murdmā nopelns. Maija Murdmā strādā teātrī «Estonia» kopš 1963. gada, un viņas labākie lestudējumi (Bartoka «Brīnišķīgais mandarīns», Ravela «Dafnis un Hloja», Bārbera «Medeja», Geršvina «Amerikānis Parīzē» u. c.) ieguvuši vispārēju ievēribu Padomju Savienībā un arī ārzemēs.

Var teikt, ka «Joanna tentata» ir Maijas Murdmā visnozīmīgākais balets. Tas radies pēc baletmeistaras iniciatīvas; Maija Murdmā ir arī libreta autore. Libreta pamatā ir dažādi vēsturiski pēfījumi un sacerējumi, kuros sāstīts par mūķeņu «dumpi» Laurdozas klosterī Francijā 17. gadsimtā. Mūķenes Joannas neparastā biogrāfija tika izmantota J. Ivaškeviča populārajā stāstā, pēc kura motīviem pazīstamais režisors Ježijs Kavalerovičs uzņēma filmu «Enģeļu māte Joanna».

Mūsu baleta sižets ir tuvs filmas sižetam. Sarežģītāks Joannas un ksendza Sirina savstarpējo attiecību stāsts pāraug traģiskā mīlesfības un

[SAKARĀ AR TEĀTRA «ESTONIA» VIESIZRĀDĒM RĪGĀ]

brīvības poēmā, jo varoņu kaislīgā mīlestība ir sacelšanās pret sastingušajiem klostera likumiem. Cilvēka tiesības sevi apļiecināt — tāda ir baleta galvenā tēma.

Maijai Murdmā piemīt spilgts talants: viņas plastiskais zīmējums vienmēr stilistiski precīzs, spilgts un negaidīts; tas pamatojas uz neierobežotajām klasikas iespējām un moderno horeogrāfiju. Baleta galveno varoņu (Joanna, Sirins, Cietuma uzraugs, Krodzīniece) savdabīgais horeogrāfiskais raksturojums balstās uz klasisko vadmotīvu un simfoniskās dejas plašu pielietojumu. Izrādes iekšējais ritms atkārtoti parlitūras muzikālo struktūru, kur komponists Eino Tambergs lietojis mūsdienu kompozīcijas paņēmienus (kolāžu, dodekafoniju) blakus 16. gadsimta melodijām. Tautas ainas baletmeistare raksturo ar tālēm, kuri aizgūti no ziemeļu renesanses meistaru Direra, Breigela, Grīnevalda mākslas.

Joannas lomā ir Igaunijas PSR Nopelniem bagātā skatuves māksliniece Juta Lehiste, ļoti īpatnēja balerina, kura lemantojusi atziņību, atveidojot traģiskas un raksturīgas (Medeja, Staigule «Brīnišķīgajā mandarīnā», Karme-

na u. c.). Joannas un Sirina dueti ir labākie izrādē. Ekspresija, horeogrāfiskās valodas spraigums parāda situācijas nozīmīgumu, mokošo kaisli, kas pārvar šaubas un ciešanas.

Sirins — Tīts Herms — baletā pārdzīvo vissarežģītāko evolūciju — no jaunības naivitātes, no mierīgas pašpārliecinātības līdz kaislību kvēlei un bezprātam. Neparasti spēcīgi mākslinieks atveido sava varoņa dzīves posmus, parādot lielu dramatismu.

Baletam «Joanna tentata» teātrī «Estonia» ir pastāvīgi panākumi. Baleta veidotāji Vissavienības konkursā, kas bija veiktis Padomju valsts 50. gadadienai, tika apbalvoti ar prēmiju.

Izrādes muzikālais vadītājs ir diriģents Eri Klāss.

LEHTI METSALTA,
teātra «Estonia» literārās
daļas vadītāja

Igaunu baleta viesizrādes notiks LPSR Valsts akadēmiskā operas un baleta teātra telpās.

25. decembrī un 26. decembrī vakarā — E. Tamberga balets «Joanna tentata», 26. decembrī dienā un 27. decembrī vakarā — A. Hačaturjana balets «Gajanē», kura horeogrāfisko zīmējumu veidojis teātra galvenais baletmeistars Enns Suye.

* Tentata — apsēstā, mocītā, kardinātā. — no latīņu val.